

Η

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ΤΟ

1885-348

1821

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΥΠΟ

ΘΕΟΔ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

πρώτου τακτικοῦ διδασκάλου
τοῦ ἐν Ἀθήναις Προτύπου Σχολείου.

Ἔκδοσις Β΄.

A. K.

ἘΝ ἈΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ «ΚΟΡΑΗ»

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ | ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

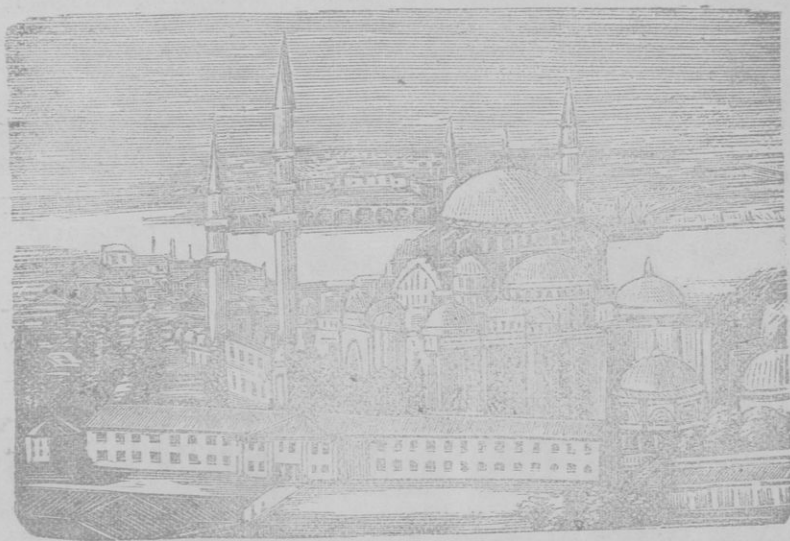
1885

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουσι τὴν σφραγίδα τοῦ συντάχτου.

Θ. Παναγιώτου

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

1. Ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε περίφημος ἑλληνικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου. Ἡ τοποθεσία της εἶνε λαμπροτάτη. Ἐπὶ χίλια ἔτη ἦτο πρωτεύουσα τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας. Ἀλλὰ πρὸ 431 ἐτῶν ἐπολιόρκησαν αὐτὴν καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν οἱ Τούρκοι μὲ πολλὰ στρατεύματα καὶ τὴν ἐκυρίευσαν.

Οἱ Τούρκοι ἦσαν βάρβαρος λαός, ὁποῖος ἀνεφάνη ἀπὸ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Ἀσίας. Ὁ λαὸς οὗτος ὑπέταξε πολλὰς ἑλληνικὰς πόλεις, μέχρις οὗ ἐκυρίευσεν καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν τῇ 29 Μαΐου τοῦ ἔτους 1453 μετὰ Χριστόν. Αὐτοκράτωρ τῶν Ἑλλήνων τότε

ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος. Στρατηγὸς δὲ τῶν Τούρκων ἦτο ὁ σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β΄.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον εἶνε πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας. Ἀλλὰ γρήγορα πάλιν θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ Ἕλληνες θὰ πάρουν πάλιν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τοῦ ἀθλίου Τούρκου.

2. Ἡ Ἑλλάς ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Οἱ Τούρκοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅλης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. Οἱ Ἕλληνες ἐβασανίζοντο φοβερὰ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἀγρίων Τούρκων. Ἐπλήρωνον κατ' ἔτος βαρεῖς φόρους (τὸ χαράτσι) ὅστις δὲ δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ ἐθανατώνετο.

Ἐκτὸς τῶν πολλῶν φόρων οἱ Τούρκοι ἤρπαζον τὰ τέκνα τῶν χριστιανῶν (παιδομάζωμα) ἐκ τῆς μικρᾶς τῶν ἡλικίας καὶ τὰ ἐγύμναζον νὰ γίνωνται στρατιῶται Τούρκοι. Οἱ στρατιῶται οὗτοι ἦσαν οἱ λεγόμενοι **Γενίτσαροι**, οἱ ὁποῖοι σκληρὰ ἐπολέμουν κατόπιν τοῦ χριστιανούς.

Ταύτας καὶ πολλὰς ἄλλας συμφορὰς ἔπασχον οἱ χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἀλλὰ ἡ ἀγία μας *θρησκεία* καὶ τὰ *ἑλληνικὰ γράμματα*, τὰ ὁποῖα ἐκαλλιεργήθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἔσωσαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

Οἱ Ἕλληνες μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν ὑπὸ τὴν ἀθλίαν δουλείαν τῶν Τούρκων ἠναγκάζοντο νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς τὰ βουνὰ καὶ νὰ γίνωνται **Κλέφταις**. Οἰκίας εἶχον τὰ σπήλαια καὶ τοὺς βράχους.

Τὸ κλεφτόπουλο ἔλεγεν :

Μάννα σοῦ λέγω δὲν ἔμπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω,
Δὲν ἔμπορῶ, δὲν δύναμαι, ἐμάλλιασ' ἡ καρδιά μου.
Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ πᾶ νὰ γίνω κλέφτης,

Θὰ φύγω, μάννα, καὶ μὴν κλαῖς, μὲν δός μου τὴν εὐχή σου,
Κ' εὐχή σου με, μαννοῦλα μου, Τούρκους πολλοὺς νὰ σφάζω

Κλέφτης ἐσήμαινε τότε παιδικάρι, ἐχθρὸν τοῦ Τούρκου.
Οἱ Κλέφται ἀδιακόπως ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους.

Καὶ οἱ Ἀγματοῦχοι ἦσαν ἄνδρες γενναῖοι, ἐχθροὶ τῶν
Τούρκων.

3. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1769.

Οἱ Σουλῶται.

Οἱ Ἕλληνες εἶχον ὅπωςδήποτε προαίρεσιν εἰς τὰ
γράμματα. Τὴν ἐλευθερίαν ἐπεθύμουν ἡμέρα τῆ ἡμέρα

ΤΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑ

περισσότερον. Διὰ τοῦτο τῷ 1769 (δύλ. πρὸ 115 περί-
που ἐτῶν) ἐπανεστάτησεν ἡ Πελοπόννησος κατὰ τῶν
Τούρκων κατὰ παρακίνησιν τῶν Ῥώσων, οἱ ὁποῖοι ὑπε-
σχέθησαν νὰ βοηθήσωσιν αὐτήν. Καὶ οἱ Ῥῶσοι τότε εἶ-
χον πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἀλλὰ ἡ ἐπανάστασις αὕτη τῶν Ἑλλήνων ἀπέτυχεν
Οἱ δὲ Ἕλληνες ἔπαθον τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν Τούρκων
Πολλὰς συμφορὰς ἔπαθον τότε καὶ οἱ ἀνδρεῖοι Σου-

λιώται ὑπὸ τοῦ αἰμοφόρου Ἄλῃ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων. Οὗτος κατὰ τὸ ἔτος 1789 ἐπεχείρησε νὰ καταστρέψῃ τὸ ἠρωϊκὸν Σοῦλι, ἀλλὰ πολλακίς ἐνικήθη. Ἐπὶ τέλους ὁμοῦς κατὰ τὸ ἔτος 1803 ἠνάγκασε τοὺς Σουλιώτας νὰ κάμωσι συνθήκην μὲ αὐτὸν καὶ νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὸ Σοῦλι ἐλευθέρως εἰς ὅποιονδήποτε μέρος ἤθελον. Ἄλλ' ὁ Ἄλῃς παρέβη τὰς συνθήκας καί, ὡς ἄγριον θηρίον φερόμενος, ἐφόνευσε δι' ἀπιστίας πολλοὺς ἐκ τῶν ἀνδρείων Σουλιωτῶν. Οἱ σωθέντες κατέφυγον πολλοὶ εἰς τὴν Ἐπτάνησον καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα μέρη.

Ο ΡΗΓΑΣ Ο ΦΕΡΑΙΟΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

τοῦ 1821.

4. Προετοιμασίαι εἰς τὴν Ἐπανάστασιν.

Ῥήγας ὁ Φεραῖος. — Εἰς τὴν Θεσσαλίαν πλησίον τοῦ Βόλου εἶνε ἐν ὄρειον χωρίον, τὸ ὁποῖον σήμερον λέγεται *Βελεστῖνον*. Τὸ Βελεστῖνον εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐκαλεῖτο *Φεραί*. Εἰς τὰς Φεράς ἐγεννήθη τῷ 1753

ὁ μέγας Ἕλλην Κωνσταντῖνος Ῥήγας, ὁ ὁποῖος λέγεται Ῥήγας ὁ Φεραῖος.

Ὁ Ῥήγας ἐσπούδασεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐπεθύμει δὲ πολὺ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἡ πατρίς του Ἑλλάς. Διὰ τοῦτο συνέταττε ἐνθουσιαστικά ποιήματα περὶ τῆς ἐλευθερίας, τὰ ὁποῖα ἐμάνθανον οἱ Ἕλληνες. Τὸ ποίημα «Ὡς πότε παλιγκάρια νὰ ζῶμεν στὰ στενά» εἶνε τοῦ Ῥήγα τοῦ Φεραίου καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκόμη.

ἸΟ ΚΟΡΑΗΣ.

Ἀλλὰ δυστυχῶς βραδύτερον ὁ Ῥήγας κατὰ τὸ ἔτος 1797 ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ τὸν πνίξωσιν εἰς τὸν Δούναβιν ποταμὸν. Ἀλλ' ὁ Ῥήγας ἀντέστη καὶ τὸν ἐφόνευσαν ἐκεῖ δι' ὄπλου. Ὅταν ἐξέπνεεν εἶπεν ὁ Ῥήγας: «Ἔτσι πεθαίνουν τὰ παλιγκάρια ἀρκετὸν σπόρον ἐσκόρπισα· ἔρχεται ἡ ὥρα νὰ συνάξῃ τὸ ἔθνος μου τὸν γλυκὴν καρπὸν».

Ἀδαμάντιος Κόραης. — Ἄλλος μέγας καὶ σοφὸς ἀνὴρ ἐπαρουσιάσθη τότε, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν δύναται νὰ μένῃ πλέον εἰς τὴν δου-

λείαν. Οὗτος ἦτο ὁ ἐκ τῆς Χίου Ἀδαμάντιος Κοραΐς, ὅστις ἔγραψε πολλὰ σοφὰ συγγράμματα. Πρὸς τιμὴν του ἐν Ἀθήναις ἔμπροσθεν τοῦ Πανεπιστημίου ἔχουν στήση σήμερον τὸν ἀνδριάντα του.

Πρὸς τούτοις τὰ πλοῖα Σπετσῶν, Ψαρῶν καὶ Ὑδρας ἤρχισαν τότε νὰ πολλαπλασιάζωνται. Καὶ μάλιστα πολλάκις ἐδίδετο εἰς αὐτὰ ἀφορμὴ ἀπὸ τοὺς πειρατὰς τῆς Ἀλγερίας νὰ ἀσκῶνται καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα. Τοῦτο πολὺ ὠφέλησεν αὐτὰ διὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821.

Φιλικὴ Ἑταιρεία. — Εἰς τὴν Ὀδησσόν, ἐμπορικὴν πόλιν τῆς Ῥωσσίας, κατῴκουσιν πλεῖστοι Ἕλληνες. Τρεῖς ἄσημοι, ἀλλ' ἐντιμοὶ ἄνθρωποι ἐν Ὀδησσῶ, ἀνέλαβον νὰ συστήσωσι μίαν ἑταιρίαν κατὰ τὸ ἔτος 1814, τῆς ὁποίας σκοπὸς ἦτο νὰ ἐνώσῃ ὅλους τοὺς Ἕλληνας κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των. Ἡ ἑταιρεία αὕτη ὠνομάσθη **Φιλικὴ Ἑταιρεία.**

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἐντὸς ὀλίγου χρόνου κατῴρθωσε νὰ συνδέσῃ ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Πολλὰ δὲ μέλη αὐτῆς διεσπάρησαν πανταχοῦ, ὅπου ἦσαν Ἕλληνες καὶ προητοιμάζον αὐτοὺς εἰς τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν. Οἱ ἐξοχώτεροι ἄνδρες ἐγένοντο μέλη τῆς Ἑταιρίας ταύτης.

§. Ἐκρηγξίς τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία προώδευσεν μὲ πολὺ μέγαν βήματα. Ἀποῦ δὲ ὠρίμασε τὸ πρᾶγμα πάντες ἐπεθύμουν νὰ μάθωσιν ὀριστικῶς ποῖος ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἑταιρίας. Συνῆλθον λοιπὸν εἰς σύσκεψιν τὰ ἐξοχώτερα πρόσωπα αὐτῆς καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐκλέξωσιν ἀρχηγὸν τῆς ἑταιρίας τὸν Κερκυραῖον Ἰω. Καποδίστριαν, ὅστις ἦτο τότε ὑπουργὸς ἐν Ῥωσσίᾳ. Ἄλλ' οὗτος δὲν ἐδέχθη τοῦτο, διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἢ Ῥωσσίᾳ ἀπὸ τὰ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ ἔθνη.

Τότε εἰς στρατηγὸς καὶ ὑπασπιστῆς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς Ἑταιρίας. Ἐλέγετο Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. Οὗτος εἰς μίαν μάχην

κατὰ τοῦ Ναπολέοντος εἶχε χάσπην τὴν δεξιάν του χειρᾶ.
Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἑταιρίας (1814), ἕως οὗ ἐκ-
λεχθῆ ἀρχηγὸς αὐτῆς ὁ Ὑψηλάντης, εἶχον παρέλθῃ ἑξ
ἔτη. Τῷ 1820 ἐγένετο οὗτος ἀρχηγὸς αὐτῆς.

Ὁ Ὑψηλάντης τότε ἔλαβεν ἀπεριόριστον ἄδειαν ἀπου-
σίας καὶ συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν Ἑλλήνων εἰσέβαλε κατὰ
τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1821 εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, ἡ
ὁποία εἶνε εἰς τὸ βορειότερον μέρος τῆς ἑλληνικῆς χερ-
σονήσου. Ἐκεῖ ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως.
Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ ἐνίκηθησαν, τὸ δὲ κί-
νημα τοῦτο ἀπέτυχεν ἐντελῶς. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ὑψηλάν-
του ἐφονεύθησαν ἐκεῖ ὅλοι γενναίως μαχόμενοι.

Ὁ Ὑψηλάντης τότε φεύγων συνελήθη καὶ ἐφυλακίσθη
ἐν Αὐστρίᾳ. Ἐμείνεν ἐν τῇ φυλακῇ ἑξ ἔτη. Κατὰ τὸ τέ-
λος δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποφυλακισθεὶς ἀπέθανε τῷ
1828 ἑξ ἀσθενείας τινὸς χρονίου, χωρὶς νὰ προφθάσῃ νὰ
ἴδῃ ἐλευθέραν τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ μὴ νομίσωμεν ὅτι κατεβλήθη καὶ ἡ ἐπανάστασις,
ἀφοῦ ἐφυλακίσθη ὁ Ὑψηλάντης. Ὅχι· ὁ σπινθὴρ τῆς ἐπα-
ναστάσεως μετεδόθη αἴφνης εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἡ
Πελοπόννησος ἐπανεστάτησεν. Διὰ τοῦτο ἡ Ἑλλὰς πρέ-
πει νὰ εὐγνωμονῇ τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, διότι
αὐτὸς πρῶτος ἤρχισε τὸν πόλεμον.

6. Ὁ Γερμανός, ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν.

Ἡ ἀπαγχόνισις τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου.

Ὁ Γερμανός.— Ἄμα διεδόθη ὅτι ἀρχηγὸς τῶν
Ἑλλήνων ἦτο ὁ Ὑψηλάντης καὶ ὅτι ἤρχισε ἡ ἐπανά-
στασις ἐν Μολδοβλαχίᾳ ἀμέσως ἐπανεστάτησεν, ὡς εἴπο-
μεν, ὅλη ἡ Πελοπόννησος. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος τῶν
Πατρῶν Γερμανός ὕψωσε εἰς τὴν Ἁγίαν Λαύραν (Μονα-
στήριον) τῶν Καλαβρύτων τῇ 25 Μαρτίου τὴν σημαίαν
τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα ἐπανεστά-

τησεν ἡ Σπερὰ Ἑλλάς, αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἡ Θεσσαλία καὶ μέγα μέρος τῆς Μακεδονίας.

Ἡ Πύλη (Τουρκία) τότε ἐργισθεῖσα ἐπεχείρησε φοβερὰν σφαγὴν τῶν χριστιανῶν. Ἀνεκάλυψε δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει μίαν συνωμοσίαν ἐξ Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι εἶχον σκοπὸν νὰ φονεύσωσι τὸν Σουλτάνον (κλπ. Διὰ

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.

τοῦτο πανταχοῦ τῆς Τουρκίας πολλοὶ ἐπίσημοι Ἕλληνες ἐφυλακίσθησαν καὶ ἄλλοι κατεσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ὁ Π. Γρηγόριος.— Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα οἱ Τούρκοι συνελαβαν ἐν Κων-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σταντινουπόλει τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον καὶ τὸν ἀπηγχόνησαν ἐξώθεν τοῦ Πατριαρχείου μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀρχιερέων. Ὁ Γρηγόριος ἦτο ἀπὸ τὴν Δημητσάναν τῆς Γορτυνίας. Τὸ σῶμά του παρεδόθη εἰς τοὺς Ἑβραίους, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ τὸ ὕβρισαν καὶ τὸ ἔσυραν εἰς τὰς ὁδοὺς, τὸ ἔριψαν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἀνευρόντες αὐτὸ τὸ μετέφερον εἰς τὴν Ὀδησσὸν τῆς Ῥωσσίας, ὅπου τὸ ἐνεταφίασαν ἐν μεγάλῃ πομπῇ.

Ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸν μετέφερον αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος 1873 εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου εὐρίσκεται καὶ τὴν σήμερον. Πρὸς τιμὴν δὲ τοῦ Γρηγορίου οἱ Ἕλληνες ἔστησαν ἐν Ἀθήναις ἐξώθεν τοῦ Πανεπιστημίου μαρμάρινον ἀγαλμα αὐτοῦ, πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ῥήγα τοῦ Φεραίου καὶ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, τὰ ὅποια εἶναι ἐσταμένα ἐκεῖ.

Μετὰ τὴν Ἑλλάδα συνορεύει πρὸς βορρᾶν ἡ Ἡπειρος. Τὰ Ἰωάννινα εἶνε ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ἡπείρου. Εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Τουρκίας, ἀπεστάτησεν ἀπ' αὐτῆς καὶ ὁ αἰμοβόρος ἡγεμὼν τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆ Πασσᾶς, ὅστις εἶνε ὁ καταστρέψας δι' ἀπιστίας τῷ 1803 τοὺς Σουλιώτας. Ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς καὶ ἄλλοι ἀκόμη περισπασμοὶ τῆς Τουρκίας πολὺ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων.

1821

γ. Πρῶτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου.—Οἱ Ἕλληνες πανταχοῦ ἐπανεστάτησαν. Οἱ Τούρκοι ἐφοβήθησαν. Ἀρχιστράτηγον οἱ Ἕλληνες ἐξέλεξαν τὸν ἡγεμόνα τῆς Μανης Πέτρον Μαυρομιχάλην.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.—Τότε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Πελοπόννησον ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων καὶ ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Ἦτο 52 ἐτῶν,

ἀνῆκε δὲ εἰς ἐξάκουστον γενεάν κλερτῶν. Εἶχε γεννηθῆ εἰς ἓν μέρος τῆς Μεσσηνίας (εἰς τὸ Ῥαμοβοῦνι) ὑποκάτω ἑνὸς δένδρου. Τὸ λαμπρὸν καὶ ῥωμαλέον σῶμα τοῦ Κολοκοτρώνη, ἡ μεγάλη κεφαλὴ, ἡ μακρὰ κόμη, οἱ γοργοὶ ὀφθαλμοί, τὸ πλατὺ μέτωπον, ἡ βροντώδης φωνὴ του κατέπληττον τοὺς πάντας ἐκ πρώτης ὄψεως.

Ο ΓΕΡΟ-ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ.

Ὁ Κολοκοτρώνης εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ πολεμῶσιν οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Τούρκων τῆδε κακείσε, ἀλλὰ νὰ ἐφορμήσωσι κατὰ τῆς πρωτεύουσας τῆς Πελοποννήσου Τριπόλεως, ὅπου ἦσαν ὄλοι οἱ Τούρκοι. Καὶ πραγματικῶς ἀργότερα ἠννόησαν καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ Κολοκοτρώνη ἦτο λαμπρὸν καὶ μέγα καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸ ἐκτελέσωσιν.

Τὰ πράγματα ἕως ἐδῶ ἔχουσι καλῶς. Ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοὶ ἔστειλαν στρατὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὰς πολὺ ἔβλαψε καὶ ἀπεθάρρυνεν ὀλίγον τοὺς Ἕλληνας. Ὁ στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τρίπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ ἐξῆλθε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶν διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἕλληνας. Πλησίον τῆς Τριπόλεως εἶνε ἓν χωρίον, Β α λ τ έ τ σ ι λεγόμενον. Ἐδῶ ἦσαν οἱ Ἕλληνες 845 ἄνδρες ὅλοι ὅλοι, ἐνῶ οἱ Τοῦρκοὶ ἦσαν 8 χιλιάδες. Ὁ Ἥλιος Μαυρομιχάλης ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Βαλτέτσι.

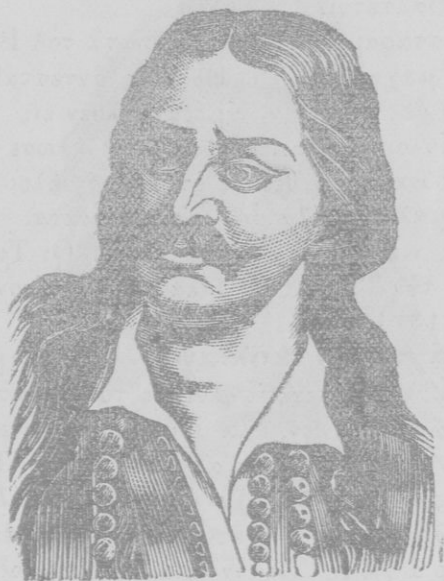
Ὁ Μουσταφάμπεης ἐπορεύθη κατὰ τοῦ Βαλτετσίου. Ἦρχισεν ἡ μάχη. Οἱ 845 Ἕλληνες ἀντεστάθησαν γενναίως. Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν ἦλθεν εἰς βοήθειαν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ὅστις περιεκύκλωσε τοὺς Τούρκους. Οἱ Τοῦρκοὶ φοβηθέντες ἐτράπησαν ὅλοι εἰς φυγὴν, ἀφήσαντες μάλιστα ὅλα τὰ πράγματα. Οἱ Ἕλληνες ἔμειναν νικηταὶ εἰς τὸ Βαλτέτσι. Οἱ Τοῦρκοὶ ἐπέστρεψάν εἰς τὴν Τρίπολιν. Ὅλα αὐτὰ ἐγένοντο τῇ 12 Μαΐου τοῦ 1821.

Ἡ μάχη τῶν Δολιανῶν.—Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ὁ Μουσταφάμπεης ἐξῆλθε μετὸν στρατὸν τοῦ πάλιν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐνίκηθη πάλιν εἰς ἓν ἄλλο χωρίον ἐκεῖ πλησίον, Δ ο λ ι α ν ἄ λεγόμενον. Τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἦτο ἐδῶ ὁ Νικητὰς Σταματέλλος, ὅστις τόσους πολλοὺς Τούρκους ἐφόνευσεν, ὥστε ἐπωνομάσθη *Τ ο υ ρ κ ο φ ἄ γ ο ς*. Λοιπὸν θριαμβεύουσιν οἱ Ἕλληνες. Μέγα θάρρος ἔλαβον πλέον.

8. Ἄλλαι μάχαι κατὰ τὸ 1821.

Αἱ νῆσοι Ψ α ρ ἄ, Σ π έ τ σ α ι καὶ Ὑ δ ρ α εἶχον πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀνάγκης ἔκαμαν πλέον πολεμικά. Τὰ πλοῖα ταῦτα συναντήσαντα ἐν μέρος τοῦ τουρκικοῦ στόλου εἰς τὸν Ἐρισσὸν τῆς Μυτιλήνης ἔκαυσαν ἐν τουρκικὸν δίκροτον πλοῖον. Οἱ Τοῦρκοὶ φοβηθέντες ἔφυγον. Οἱ Ἕλληνες ἐνεθάρρυνθησαν μᾶλλον.

Ὁ Ἀθανάσιος Διακός.—Ἡ μάχη τῶν **Θερμοπυλῶν.**—Τότε ἐξεκίνησαν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα ἄλλα τουρκικὰ στρατεύματα, διὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀρχηγός των ἦτο ὁ Ὁμέρ Βριώνης καὶ ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς. Ἄλλ' ὁ Ἀθανάσιος Διακός κατέλαβεν ἐν μέρος πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν εἰς τὸν ποταμὸν Σπερχεῖόν, καὶ ἐπερίμενε αὐτούς. Ὅταν ἦλθον ἐκεῖ ἐπολέμησεν ἀνδρείοτατα ὁ Διακός, ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνελήφθη ζων-

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ.

τανός καὶ ἐσουβλίσθη. Πρὶν ἀκόμη σουβλισθῆ ἔλεγεν ὁ Ὁμέρ Βριώνης πρὸς αὐτόν :

«Γίνεσαι Τοῦρκος, Διακό μου, τὴν πίστι σου ν' ἀλλάξης;

«Νὰ προσκυνᾷς εἰς τὸ τζαμί, τὴν ἐκκλησιᾶ ν' ἀφήσης;»

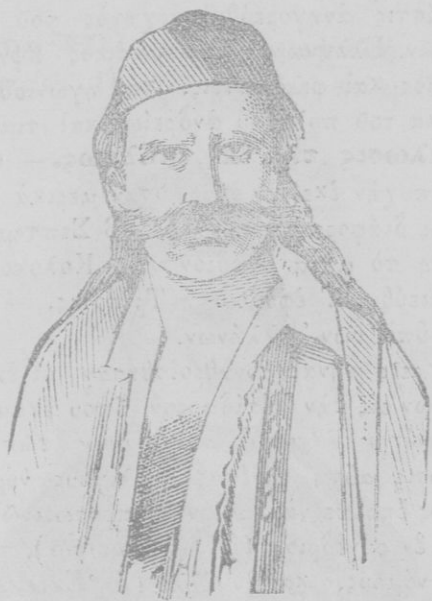
Κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη καὶ μὲ θυμὸ τοῦ λέγει·

«Πᾶτε κ' ἐσεῖς κ' ἡ πίστι σας, μουρτάτες, νὰ χαθῆτε !

«Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θεὸς νὰ πεθάνω».

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ὠραίος νέος καὶ ἀτρόμητος ἦρως Ἀθανάσιος Διάκος, ὅστις εἶχε γεννηθῆ εἰς ἓν χωρίον (Μουσουλίτσαν) τῆς ἐπαρχίας Παρνασίδος. Κατ' ἀρχάς μὲν ἔζησεν ὡς μοναχός, ἔπειτα δὲ ὡς κλέφτης εἰς τὰ βουνά, ὅπου εἶχε γείνη πρωτοπαλληκαρον τοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου.

Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος.— Ἡ εἰς τὸ

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ.

Χάνι τῆς Γραβιάς μάχη.— Οἱ Τούρκοι, ἀφοῦ ἐσούβλισαν τὸν Διάκον, ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Ἀμφισσαν. Ἐκεῖ περιέμενον αὐτοὺς εἰς τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς μὲ στρατὸν ἄλλος ἦρως, ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος, ὅστις ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Ἰθάκῃ τῷ 1890.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐφόρευσε 300 Τούρκους, ἐνῶ ἐκ τῶν ἱστικῶν τοῦ ἐχρονέθησαν μόνον 5. Ὁ Ὀδυσσεὺς τὴν νύκτα

ἔφυγε κρυφίως διὰ μέσου τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅστις τὸν εἶχε περικυκλώσει καὶ οὕτως ἐσώθη.

9. Ἄλλα συμβάντα τοῦ 1821.

Δημήτριος Ὑψηλάντης.— Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης γνωρίζομεν ὅτι εὕρισκετο εἰς τὰς αὐστριακὰς φυλακὰς. Ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον (εἰς τὸ Ἄστρος) ὁ ἀδελφός του Δημήτριος, ὅστις ἀνηγορεύθη ἀρχηγός τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἦτο ἀνὴρ γενναῖος καὶ φιλόπατρις, καὶ ἠγωνίσθη καθ' ὄλον τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἀνδρείως καὶ τιμίως.

Ἡ ἄλωσις τῆς Τριπόλεως.— Οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκυρίευσαν μερικὰ φρούρια τῶν Τούρκων εἰς διάφορα μέρη, τῇ δὲ 23 Σεπτεμβρίου 1821 συνετελέσθη τὸ μέγα σχέδιον τοῦ Κολοκοτρώνη, δηλαδὴ ἐκυριεύθη δι' ἐφόδου ἡ Τρίπολις, ἡ ὁποία εἶχε πολιορκιθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ τρεῖς μῆνας συνηθοίσθησαν οἱ ἐκλεκτώτεροι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, ὅπου ἔκαμαν τὴν λεγομένην *πρώτην ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων*. Ἡ Συνέλευσις αὕτη συνέταξεν ὀλίγους νόμους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ κυβερνηθῆ προσωρινῶς ἡ Ἑλλάς. Συνέστη δὲ ἐν συνέδριον (τὸ *Βουλευτικόν*), τὸ ὁποῖον ἔκαμνε τοὺς νόμους, καὶ ἐν ἄλλο (τὸ *Ἐκτελεστικόν*), τὸ ὁποῖον ἐξετέλει τοὺς νόμους· ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ὑπουργικὸν συμβούλιον διὰ νὰ βοηθῆ τὸ Ἐκτελεστικόν. Ἔως ἐδῶ τελειώνει τὸ 1821.

Λοιπὸν τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως 1821 ἐκλήχθη ἡ ἐπανάστασις ἐν Μολδοβλαχίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ἐπανεστάτησεν ἡ Πελοπόννησος, ἀπηγχοίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος, ἐγένετο ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου καὶ ἡ μάχη τῶν Δολιανῶν, ἐπολέμησεν ἀνδρείως ὁ Ἀθ. Διακός εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουτσός εἰς τὸ Χάνι τῆς.

Γραβιάς, ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ Τρίπολις τῆ 23 Σεπτεμβρίου καὶ τέλος συνεκροτήθη ἐν Ἐπιδαύρῳ ἡ πρώτη ἡμῶν ἔθνικὴ Συνέλευσις περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1821. Ταῦτα ἐγένοντο ἐντὸς τοῦ ἔτους 1821.

1822

10. Δεύτερον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Θάνατος Ἡλίας Μαυρομιχάλη. — Περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου 1822 ὁ γενναῖος πολεμῆσας εἰς τὸ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.

Βαλτέτσι Ἡλίας Μαυρομιχάλης μετέβη μετ' ἄλλων εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ ἐπολιόρησε τὴν Κάρυστον. Ἐκεῖ ὁμῶς εἰς μίαν μικρὰν συμπλοκὴν, διὰ νὰ μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς

χειρας τῶν Τούρκων, ἐνέπηξεν ὁ ἴδιος τὸ ξίφος εἰς τὸ στήθος του καὶ ἀπέθανεν.

Ἀνδρέας Μιαούλης ὁ Ὑδραῖος. — Νέος ἥρωας Ἕλληνα ἐξῆ ἐν Ὑδρᾷ, ὁ γέρον Μιαούλης. Ὁ Μιαούλης εἶχε γνώμην κατ' ἀρχάς ὅτι δὲν εἶνε καιρὸς ν' ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος. Κατὰ τὰ τέλη ὅμως τοῦ 1821 μετέβαλε γνώμην καὶ ἀνηγορεύθη μάλιστα *ναύαρχος* τῶν Ὑδραίων. Ἀμέσως τότε ἔχυσεν ὅλον τὸν ἐν τῷ οἴκῳ του οἶνον καὶ ἔθραυσεν ὅλας τὰς καπνοσύριγγάς του καὶ δὲν ἔπιε πλέον οὔτε οἶνον, οὔτε καπνὸν μέχρι τοῦ τέλους. τῆς ἐπαναστάσεως, ἐνῶ πρότερον ἦτο οἰνοπότης καὶ καπνοπότης. Ὁ Μιαούλης ἦτο ὁ ἀτρομητότατος τῶν ἀνθρώπων.

Πρώτη ναυμαχία Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

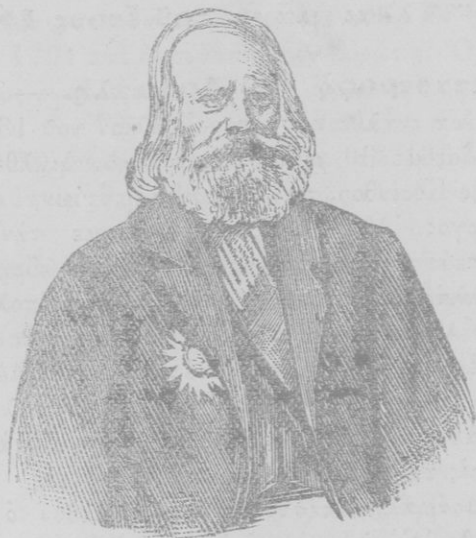
Ὁ Μιαούλης ἐξῆλθε μὲ τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα καὶ συνήντησεν εἰς τὸν Κόλπον τῶν Πατρῶν τὰ ἐχθρικά πλοῖα, τὰ ὅποια εἶχον ἐλθεῖ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Μιαούλης ἐπετέθη τότε κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καὶ τὸν διεσχόρπισεν, ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Αὕτη εἶναι ἡ *πρώτη ναυμαχία* μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων.

Καταστροφή τῆς Χίου. — Κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τοῦ ἔτους 1822 ἐπανεστάτησε κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἡ νῆσος Χίος ἔχουσα τὴν βοήθειαν τῶν Σαμίων. Ἡ ἐποχὴ ὅμως αὕτη ἦτο ἀκατάλληλος, ἐπειδὴ ὅλος ὁ τουρκικὸς στόλος ἦτο ἕτοιμος. Οὗτος ἔφθασεν εἰς Χίον μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τῆ 30 Μαρτίου, Μεγάλῃ Πέμπτῃ, καὶ κατέσφαξεν ὅλους τοὺς Ἕλληνας Χίους.

11. Ἄλλα συμβάντα τοῦ ἔτους 1822.

Κωνσταντῖνος Κανάρης. — Τὰ *Ψαρὰ* εἶνε μία μικρὰ νῆσος ἐκ τῶν βορείων λεγομένων Σποράδων, ἡ γεννήσασα ἓνα ἐκ τῶν γενναιοτάτων ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως, τὸν *Κωνσταντῖνον Κανάρην*, τὸν φοβερὸν κωρπύρητιν.

Ὁ Κανάρης ἐκδικεῖται τοὺς Τούρκους
διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου — Ὁ Κανάρης
ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Τούρκους διὰ τὴν καταστρο-
φὴν τῆς Χίου. Οἱ Τούρκοι κυριεύσαντες τὴν Χίον ἔμει-
ναν ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας, διὰ νὰ κάμουν τὸ Μπαϊράμι
των (τὸ πάσχα των) τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Ραμα-
ζανίου (τῆς τεσσαρακοστῆς). ἐνῶ οἱ Τούρκοι προητοιμά-
ζοντο διὰ τὸ Μπαϊράμι, ἤλθεν ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκ Ψαρῶ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ.

Ὁ Κ. Κανάρης μετὰ 32 ἄλλων ἀνδρῶν εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου καὶ κρυφίως, χωρὶς νὰ τὸν ἐννοήσουν οἱ Τούρκοι, ἐκόλλησε εἰς τὴν ναυαρχίδα ἓν *πυροβόλον*. * Οἱ Τούρκοι, ἄλλοι ἐκαίοντο καὶ ἄλλοι ἐπνίγοντο εἰς τὴν θάλασσαν ζητοῦντες νὰ σωθῶσιν. Αὐτὸς ὁ ἀρχιναύαρχος τῶν Τούρκων Καρὰ Ἀλῆς φεύγων ἐντὸς λέμβου ἐπληρώθη

* Πλοῖον πεπαλαιωμένο, μὲ διαφόρους εὐφλέκτους ὕλας.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

εἰς τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τινος καέντος καὶ καταπεσόντος ἱστοῦ (καταρτίου) καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν.

Ὁ Κανάρης ἀπομακρυνθεὶς ὀλίγον τῶν ἐχθρικῶν πλοίων παρετήρει χαίρων τὴν καιομένην ναυαρχίδα. Τὴν δὲ πρῶταν ἐπέστρεψεν ἐν πομπῇ μεγάλη εἰς τὰ Ψαρά του. Ὁ Κανάρης ἐξεδικήθη τὴν σπαρκετικὴν καταστροφὴν τῆς Χίου. Ἀπέθανε δὲ γέρον ἐν Ἀθήναις, ὡν πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος.

12. Ἄλλαι μάχαι τοῦ ἔτους 1822

Ἡ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλης. — Ὁ πασσᾶς Δράμαλης ἦλθε κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1822 κατὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ 30 χιλιάδας στρατοῦ. Διήλθε διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, πανταχοῦ θοιμαβεύων, καὶ ἔφθασεν εἰς Ἄργος. Ἄλλ' ὁ Δράμαλης ἔκαμε τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐκστρατεύσῃ χωρὶς τροφᾶς, ἐλπίζων νὰ εὔρῃ τοιαύτας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπορεύετο δὲ εἰς τὴν Τρίπολιν. Ἄλλὰ εἰς τὸ Ἄργος, ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων καὶ ἕνεκα τῆς πείνης, (διότι οἱ στρατιῶταί του εἶχον καταντήσει νὰ τρώγωσιν ἄωρους σταφυλὰς καὶ ἠσθένουν διὰ τοῦτο) εὗρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν Κόρινθον.

Ἐνῶ, ὁ Δράμαλης ἐπέστρεψεν εἰς Κόρινθον ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Δ. Ὑψηλάντης, ὁ Σταματελόπουλος, ὁ Παπαφλέσας κατέστρεψαν καθ' ὁδὸν τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ἐν Κορίνθῳ. Αὐτὰ ἔπαθεν ὁ Δράμαλης καὶ τὰ στρατεύματά του ἐν Ἑλλάδι.

Τὸ ἡρωϊκὸν Σοῦλι. Οἱ Σουλιῶται εἶχον καταστροφῇ τῷ 1803 ὑπὸ τοῦ αἰμοβόρου Ἀλῆ Πασσᾶ. Καὶ ἐν τούτοις τῶρα (1821) ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα των συνεμάχησαν μὲ αὐτὸν κατὰ τοῦ Σουλτάνου.

Ἄλλ' ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ἐνίκηθη, οἱ δὲ Σουλιῶται ἀναγκασθέντες ἔκαμαν συνθήκην μὲ τὸν Σουλτάνον καὶ ἀνεχώρησαν πάλιν ἐκ τῆς πατρίδος των, ἀφοῦ ἐφρονεύθησαν ἕκκει πολλοὶ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι εἶχον ὑπάγει πρὸς βοή-

θειάν των. Οί Έλληνες επέστρεψαν εἰς τὸ Μεσολόγγιον.

Πρώτη πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου.—

Ἄλέξανδρος Μαυροκορδάτος.— Ὁ Ὁμῆρ Βριώνης τότε μὲ 12 χιλιάδας στρατοῦ ἐπολιορκήσῃ τὸ Μεσολόγγιον. Τῇ 25 Δεκεμβρίου, τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, ἔκαμεν αἶφνης ἔφοδον κατὰ τοῦ φρουρίου, ἀλλ' ἔπαθε μεγάλην συμφορὰν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀναγκασθεὶς νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν.

Ἐκ τῶν ἡρώων τοῦ Μεσολογγίου ἦτο καὶ ὁ πεπαιδευμένος Μαυροκορδάτος, ὅστις ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντιπόλει τῷ 1791 καὶ ἐσπούδασεν ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ Ἄλ. Μαυροκορδάτος ἐγνώριζε καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἰταλικὴν, καὶ τὴν Τουρκικὴν. Ὁ Μαυροκορδάτος ἀπέθανε τῷ 1865 γενόμενος πολλάκις ὑπουργὸς καὶ πρέσβυς τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος.

Ὁ Μιαούλης προσέτι ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τὸν τουρκικὸν στόλον, ὃ ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου. Ὁ δὲ Κανάρης ἀνετίναξεν εἰς τὸν ἀέρα ἐν δίκροτον πλοῖον μὲ 1600 Τούρκους, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς ἕν μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (εἰς τὴν νῆσον Τένεδον). Ἔως ἐδῶ τελειώνει τὸ ἔτος 1822

Λοιπὸν τὸ δευτέρον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως 1822 ἀπέθανεν ὁ ἥρωας Ἡλίας Μαυρομιχάλης, ἐγένετο ναύαρχος ὁ Ἄνδρέας Μιαούλης, κατεστράφη ἡ Χίος ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐξεδικήθη ὁ Κ. Κανάρης τοὺς Τούρκους διὰ τῶν πυρπολικῶν του, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατεστράφη ὁ πασσᾶς Δράμαλης, ἐνίκηθησαν οἱ Ἕλληνες περὶ τὸ Σούλι, ἐπολιορκήθη τὸ Μεσολόγγι ὑπὸ τοῦ Ὁμῆρ Βριώνη, ἐδιώχθη ἐκ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ὑπὸ τοῦ Μιαούλη ὁ τουρκικὸς στόλος καὶ ἐπυρπολήθη εἰς τὴν Τένεδον ὑπὸ τοῦ Κανάρη ἐν δίκροτον μὲ 1600 Τούρκους. Ταῦτα ἐγένοντο διαρκούντος τοῦ ἔτους 1822.

1823

13. Τρίτον έτος τής 'Ελληνικής 'Επανάστασεως.

Κατά τὸ τρίτον έτος τής 'Επανάστασεως ὀλιγόστυ-
σαν οἱ κίνδυνοι τῶν 'Ελλήνων· ἤξησαν ὅμως αἱ ἀντιζη-
λῖαι καὶ αἱ ἔριδες μεταξὺ τῶν ὀπλαρχηγῶν. Τοῦτο ἦτε

Ο ΜΑΡΚΟΣ ΒΟΤΣΑΡΗΣ.

πολύ κακόν. 'Εγένετο δὲ κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον τοῦ
1823 εἰς τὸ 'Αστὸς καὶ ἡ δευτέρα τῶν 'Ελλήνων 'Εθνι-
κῆ Συνέλευσις, ἡ ὁποία ἀπεφάσισε περὶ τῶν κοινῶν
πραγμάτων τοῦ ἔθνους.

•Ο Μάρκος Βότσαρης.— Εἰς τὸ περίφημον
Σεῦλι ἐγεννήθη ὁ Μάρκος Βότσαρης, ὅστις ἦτο ἔσπονδος
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἐχθρὸς τῶν Τούρκων. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἦτο 33 ἐτῶν. Ὅταν ὁ Ὁμὲρ Βριώνης ἐπολιόρκει τῷ 1822 τὸ Μεσολόγγι ὁ Μάρκος Βότσαρης εὐρίσκετο ἐκεῖ καὶ ἐπολέμει.

Ἡ μάχη τοῦ Καρπενησίου.—**Ὁ θάνατος τοῦ Μ. Βότσαρη.**—Κατὰ τὸ 1823 ὁ Ὁμὲρ Βριώνης ἐξεκίνησε πάλιν νὰ ἔλθῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ πολλὸν στρατόν. Ἄλλ' ὁ Μάρκο-Βότσαρης, ὅστις εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς τὸ Μεσολόγγιον, μιλῶν τοῦτο ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐστρατοπεδευμένος εἰς τὸ Καρπενήσιον. Ἐκεῖ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐπέπεσε κατὰ τῶν ἐχθρῶν μὲ τοὺς ἀνδρείους Σουλιώτας του καὶ ἐπροξένησε μεγάλην σφαγὴν εἰς αὐτούς.

Ἀλλὰ δυστυχῶς σφοδρὰ ἐχθρική κτυπήσασα τὸν Μάρκον εἰς τὸ μέτωπον, ἐν ᾧ ἀνέβη εἰς μίαν μάνδραν διὰ νὰ κατασκοπεύσῃ τὸν ἐχθρόν, τὸν ἐφόνευσεν. Οἱ Ἕλληνες ἔφερον τὸ σῶμά του καὶ τὸ ἔθαψαν ἐν πομπῇ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Εἰς τὸ Καρπενήσιον ἐφονεύθησαν 50 Ἕλληνες καὶ 800 Τούρκοι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Βότσαρη οἱ Τούρκοι ἐπροχώρησαν εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἔκαμαν εἰς τὰ περίξ μερικὰ κινήματα, ἕως ὅτου ἀπελπισθέντες ἐπέστρεψαν ἀπρακτοὶ εἰς τὴν Ἠπειρον.

Ὁ λόρδος Βύρων.—Ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἀγγλίας λόρδος Βύρων συμπαθήσας πολὺ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἦλθε κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1823 εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα δαπανήσας καὶ πολλὰ χρήματα. Ὁ φίλος του Ἀλέξ. Μυροκορδάτος ὑπεδέχθη καὶ ἐφιλοξένησεν αὐτὸν ἐν Μεσολογγίῳ. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ Βύρων ἀπέθανεν ἐν Μεσολογγίῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου τοῦ 1824 προσβληθεὶς ἀπὸ κακοήθη πυρετόν. Ἡ Ἑλλὰς εὐγνωμονοῦσα εἰς τὸν φιλέλληνα Βύρωνα ἔστησεν ἀνδριάντα αὐτοῦ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ἔως ἐδῶ τελειώνει τὸ ἔτος 1823.

Λοιπὸν τὸ τρίτον ἔτος τῆς Ἐπανάστασεως 1823 ἤρχισαν ν' ἀναπτύσσωνται ἀντιζηλίαι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ἐγένετο εἰς τὸ Ἄστρος ἡ δευτέρα Ἑθνικὴ Συνέλευσις, ὁ Μάρκος Βότσαρης ἐπολέμησεν ἀνδρείως κατὰ τῶν Τούρ-

κων εἰς τὸ Καρπενήσιον, ὅπου καὶ ἐφονεύθη, καὶ ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ λόρδος Βύρων. Ταῦτα εἶναι τὰ ἐπισημότερα γεγονότα τοῦ ἔτους 1823.

1824

14. Τέταρτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Συμμαχία τοῦ Σουλτάνου μετὰ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ.— Ἡ Τουρκία συνεμάχησε μὲ τὸν Μεχμέτ Ἀλῆν τῆς Αἰγύπτου κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς ἔστειλεν εἰς βοήθειαν τῶν Τούρκων τὸν υἱὸν τοῦ Ἰβραήμ μὲ μέγαν στόλον καὶ στρατόν. Καὶ κατ' ἀρχὰς οἱ ἐχθροὶ ὑπέταξαν εὐκόλως τὴν νῆσον Κάσον.

Ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν.— Κατόπιν δὲ μέγας στόλος ἀπεστάλη κατὰ τῶν Ψαρῶν. Οἱ Ψαριανοὶ ἦσαν ἄνευ βοηθείας. Ἀντεστάθησαν γενναίωτατα. Ἐφόνευσαν 7500 Τούρκους. Ἐπὶ τέλους ἔβαλον μόνον τῶν πῦρ εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην των καὶ ἀνετινάχθησαν ὅλοι εἰς τὸν ἀέρα, διὰ νὰ μὴ πέσωσι ζῶντες εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Τρεῖς χιλιάδας γυναικόπαιδα κατέσφαξαν οἱ Τούρκοι. Θλιβερωτάτη εἶνε ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν.

Ἡ νῆσος Σάμος.— Ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐκ τῶν Ψαρῶν ἤλθε νὰ καταστρέψῃ τὴν νῆσον Σάμον. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Σαχτοῦρη (Υἰδραῖον) κατενίκησαν καὶ κατεδίωξαν τὸν Τουρκικὸν στόλον. Ἡ Σάμος ἐσώθη.

Κατόπιν ὁ Μιαούλης ἐνίκησεν εἰς πολλὰς ἄλλας ναυμαχίας τὸν ἠνωμένον στόλον τῆς Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου καὶ διεσκόρπισεν αὐτόν.

Τότε ἐγένετο ἐν Ναυπλίῳ ἡ τρίτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Πολλοὶ ὅμως δυσηρεστήθησαν ἐξ αὐτῆς καὶ προήλθον ἐκ τούτου μεγάλαι ταραχαὶ καὶ ἐπιζήμιοι ἐμφύλιοι πόλεμοι. Τοῦτο ἦτο κακὸν διὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ καλὸν διὰ τοὺς Τούρκους. Ἔως ἐδῶ τελειώνει τὸ ἔτος 1824.

Λοιπὸν τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως 1824 συνεμάχησαν οἱ Τοῦρκοι μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, κατεστράφη ἡ Κάσος, κατεστράφησαν τὰ Ψαρά, ἐνίκηθησαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Σάμον καὶ συνεκροτήθη ἐν Ναυπλίῳ ἡ τρίτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Αὐτὰ εἶνε τὰ κυριώτερα γεγονότα τοῦ ἔτους 1824.

1825

15. Πέμπτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸ ἔτος 1823 καὶ 1824 ἔπεσον ὡς εἶπομεν εἰς μεγάλας ἀντιζηλίαις καὶ ἐμφυλίους παραχάς. Ἔνεκα τούτων ἐφυλακίσθη ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης ὑπὸ τῆς τότε προσωρινῆς καὶ ἀκαταστάτου Κυβερνήσεως.

Ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἔρχεται εἰς τὴν Πελοπόννησον.—Μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἐκ τῆς νήσου Σάμου, ὁ Ἰβραῆμ μετέβη καὶ ἐξεχρίμασεν εἰς τὴν Κρήτην. Τὸν δὲ Μάρτιον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1825 ἦλθε μὲ στόλον καὶ στρατὸν καὶ ἀνεμποδίστως κατέλαβε τὴν Μεθώνην τῆς Μεσσηνίας, ἐπέστησε δὲ πολὺ τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Πύλου, ἔμπροσθεν τῆς ὁποίας ὑπάρχει λαμπρὸς λιμὴν καὶ ἡ νῆσος Σφακτηρία. Ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Πύλος εἶνε πλησίον ἀλλήλων.

Ἡ πτώσις τῆς Σφακτηρίας.—Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 52 ἐχθρικά πλοῖα ἤρχοντο εἰς τὸν λιμένα τῆς Πύλου. Ἐντὸς τοῦ λιμένος ἦσαν ἠγχυροβολημένα ὀκτὼ μόνον ἑλληνικά πλοῖα. Οἱ ἐχθροὶ ἐπέπεσον κατὰ τῆς Σφακτηρίας καὶ ἤρχισαν νὰ κανονιοβολῶσιν αὐτήν, τὴν ὁποίαν μετὰ πεισματώδη μάχην ἐκυρίευσαν.

Ἐκ τῶν 8 ἑλληνικῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντὸς τοῦ λιμένος τὰ μὲν ἑπτὰ ἐσώθησαν ὡς ἐκ θαύματος, τὸ δὲ ὄγδοον περιεκυκλώθη ὑπὸ ὄλων τῶν ἐχθρικών. Ἐντὸς τοῦ πλοίου τούτου εὗρίσκετο ὁ *Σαχτούρης* καὶ ὁ *Μαυρο-*

κορδάτος. Τότε συνέβη πάλη μοναδική εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ναυμαχιῶν. Ἐν μόνον πλοῖον ἐπολέμησεν ἐπὶ 6 ὥρας κατὰ 34 ἐχθρικῶν, ἕως ὅτου τέλος διέσχισε τὰ ἐχθρικά καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος ἀπολέσαν δύο μόνον ἄνδρας.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἐνῶ ὁ Ἰβραήμ πασσᾶς ἐθριάμβευεν, ἐλθὼν ὁ Μιαούλης εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς Μεθώνης ἠγχυροβολημένον μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἔκαυσε μὲ τὰ πυρπολικά του δέκα ἐχθρικά πλοῖα. Οὕτως ἐξεδικήθη τὴν πῶσιν τῆς Σφακτιρίας. Ἡ δὲ Πύλος ἐκυριεύθη κατὰ τὰς ἀρχάς (6) Μαΐου ὑπὸ τοῦ Ἰβραήμ.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἀντιναύαρχος Σαχτούρης ἀπαντήσας εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Ἀνδρου στενὸν (παρὰ τὸν Καφρέα) τὸν τουρκικὸν στόλον, ἐκ 51 πλοίων, ἐρχόμενον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κατέστρεψε δύο πολεμικὰ πλοῖα αὐτοῦ καὶ συνέλαβε καὶ ὀλίγα φορητά.

16. Ἄλλα συμβάντα τοῦ ἔτους 1825.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔμαθον ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ Ἰβραήμ ἠτοίμαζεν ἐν Αἰγύπτῳ μέγαν στόλον, ἵνα στείλῃ αὐτὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τότε ὁ Κανάρης ἀπεφάσισε νὰ υπάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ καύσῃ αὐτόν. Καὶ πραγματικῶς μετέβη ἐκεῖ εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ ἄνεμος ἔδωκεν ἄλλην διεύθυνσιν εἰς τὸ πυρπολικόν του καὶ οὕτω ἐσώθη ὁ ἐχθρικός στόλος.

Ὁ δὲ Ἰβραήμ, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Πύλον μετέβη εἰς τὴν Κυπαρισσίαν, ἵνα καταστρέψῃ ἐν σώμα Ἑλλήνων ἐξ 600 ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον διηύθυνεν ὁ ἥρως Παπαφλέσσας (Γρηγόριος Δικαῖος, ἀρχιμανδρίτης). Μετὰ φοβερὰν μάχην ἐφονεύθησαν πολλοὶ Τοῦρκοι καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ αὐτὸς ὁ Παπαφλέσσας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰβραήμ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ἔκαυσε τὰς Καλάμας καὶ τὸ Νησίον καὶ τέλος ἐξεκίνησεν ἐκ τῆς Μεθώνης, ἵνα ἔλθῃ κατὰ τῆς Τριπόλεως. Οἱ

Ἕλληνες διέτρεχον μέγαν κίνδυνον, διότι ὁ Ἰβραήμ ἐνίκα. Τότε ἀπεφυλάκησαν τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ἵνα σώσῃ τὴν πατρίδα. Ὁ Κολοκοτρώνης ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' ἠνάγκασθη νὰ υποχωρήσῃ, ἀφοῦ πολὺ ἔβλαψεν αὐτόν. Ὁ Ἰβραήμ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τρίπολιν, τὴν ὁποίαν εὗρεν ἔρημον καὶ πυρπολημένην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἀκολουθῶς ὁ Ἰβραήμ ἦλθεν εἰς Ναύπλιον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου. Ἐκεῖ ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης μετὰ 250 ἀνδρῶν ἀπέκρουσε ἀνδρείως τὸν ἐχθρὸν καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τρίπολιν.

Ἐνῶ ὁ Ἰβραήμ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Τρίπολιν, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Ὑψηλάντης καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἐνωθέντες συνητήθησαν μετὰ τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰ Τρίκορφα, πλησίον τῆς Τριπόλεως, ὅπου ἐνικήθησαν οἱ Ἕλληνες καὶ πολλοὶ φονεύθησαν καὶ ἄλλοι ἠχμαλωτίσθησαν.

1826

Ἐκτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Δευτέρα πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. —

Κατὰ τὸ ἔτος 1822 ἐπολιορκήθη τὸ Μεσολόγγιον ὑπὸ τοῦ Ὁμέρ Βριώνη. Κατὰ τὸ 1825 ὁ Σουλτάνος ἀπέστειλε τὸν Ῥεσίτ πασσᾶν νὰ κυριεύσῃ αὐτό, εἰπὼν εἰς αὐτόν «ἢ τὸ Μεσολόγγιον ἢ τὴν κεφαλὴν σου». Ὁ Ῥεσίτ ἐπωνομάζετο καὶ Κιουταχῆς.

Ὁ Κιουταχῆς λοιπὸν ἐλθὼν ἐπολιόρχησε τὸ Μεσολόγγιον. Οἱ Ἕλληνες κῆδοκίμοιν. Ὁ Κιουταχῆς ἀπηλπίζετο. Τότε ὁ φοβερὸς Ἰβραήμ ἐλθὼν ἐκ Τριπόλεως πολιορκεῖ αὐτὸς τὸ Μεσολόγγιον. Οἱ Ἕλληνες ἀνθίστανται γενναίως.

Οἱ Τοῦρκοι ὁμῶς γίνονται κύριοι τοῦ Βασιλαδίου καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι δύο μικρὰ νησίδια. Ἄλλο μικρὸν νησίδιον πλησίον τοῦ Μεσολογγίου εἶνε ἡ

Κλείσοθα. Ἐδῶ ὁ ἥρωας Κίτσος Τζαβέλας ἐνίκησε τοὺς Τούρκους ἐνδόξως.

Ἄλλὰ οἱ ἐν τῷ Μεσολογγίῳ εἶχον ἄλλον φοβερώτατον ἐχθρόν, τὴν πείναν. Ἔφαγον γάτους καὶ ποντικούς καὶ σκύλους. Τέλος ἠναγκάσθησαν νὰ ἐξέλθωσι καὶ νὰ σωθῶσιν ὅσοι δυναθῶσιν. Καὶ πραγματικῶς τὴν νύκτα τῆς 10 Ἀπριλίου 1826 ἐξεληθόντες διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν ἐσώθησαν πολλοί. Τὸ Μεσολόγγιον ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ ἀπελπίζωνται πλέον.

Ὁ Κιουταχῆς ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον ἦλθε καὶ ἐπολιόρησε τὰς Ἀθήνας. Τότε ὁ ἥρωας Γεώργιος Καραϊσκάκης μεγάλην καταστροφὴν ἐπροξένησεν εἰς τὸν τουρκικὸν στρατὸν, ὅστις ἦτο εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, νικήσας αὐτὸν εἰς πολλὰς μάχας.

Ἡ Εὐρώπη τότε ἐκινήθη εἰς συμπάθειαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Πολλοὶ φιλέλληνες ἔστειλαν πολλὰ βοηθήματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ δὲ Ἀγγλία καὶ Ρωσσία ἠθέλησαν νὰ προστατεύσωσι τοὺς Ἕλληνας.

1827

18. Ἐβδομὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἦτο Κερκυραῖος. Ἐχρημάτισε δὲ ὑπουργὸς ἐν Ρωσσίᾳ. Τοῦτον ἡ τρίτη Ἑθρική συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων, συνελευθεύσα ἐν Τροιζῆνι, ἀνηγόρευσε **Κυβερνήτην** τῆς Ἑλλάδος. Ὁμοίως διώρισεν ἀρχιστράτηγον ἓνα Ἀγγλον (Τζούρτζ) καὶ ἀρχιναύαρχον ἐπίσης Ἀγγλον (τὸν Κόχραν).

Ὁ Καραϊσκάκης ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ στρατὸν διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὰς ἐπληρώθη εἰς μίαν μικρὰν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ συμπλοκὴν καὶ τὴν ἐπομένην ἀπέθανεν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη ὁ ἀρχιστράτηγος Τζούρτζ ἐφόρμησε κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἐνίκηθη καὶ

οί Έλληνες κατεστράφησαν. Οί Έλληνες καταβάλλον-
ται, οί δὲ Τοῦρκοι θριαμβεύουσι καὶ εἰς τὴν Πελοπόννη-
σον καὶ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα.

Ἡ Εὐρώπη τότε ἀπεφάσισε διὰ τῶν ὀπλων νὰ ἐκ-
διώξῃ τοὺς Τοῦρκους ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο ἐνω-
θεῖς ὁ στόλος τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας κα-
τέκαυσε τὸν Τοῦρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον συγχεί-
μενον ἐξ 121 πλοίων εἰς τὸν λιμένα τῆς Πύλου (Ναυα-
ρίνου). (Κατεστράφησαν 58 πλοῖα).

ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ.

19. Ἡ Ἑλλάς ἐλευθεροῦται.

Ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας ἦλθεν εἰς
τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς (τὴν 6)
Ἰανουαρίου 1828. Ὁ Καποδίστριας ἀμέσως ἐτακτο-
ποίησε κάπως τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸν δὲ Ἰβραήμ. μὴ θέλοντα ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐξεδίωξεν ἡ Γαλλία ἀποστείλασα κατ' αὐτοῦ 15000 Γάλλων στρατιωτῶν. Ἐπίσης ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ Ἕλληνες ἐξεδίωξαν τοὺς Τούρκους καὶ ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης συνέταξαν τότε (τῇ 10 Μαρτίου 1829) Πρωτόκολλον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκήρυττον τὴν Ἑλλάδα κράτος ἡμιανεξάρτητον, δηλαδὴ φόρου ὑποτελές εἰς τοὺς Τούρκους. Τοῦτο δυσηρέτησε τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἔκαμαν ἐν Ἄργεϊ τὴν τετάρτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ἐν ἧ ἀπεφασίσθη νὰ διαμαρτυρηθῇ ὁ Καποδίστριας κατὰ τοῦ Πρωτοκόλλου.

Τότε ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἐνίκησε διὰ τελευταίαν φοράν πολυάριθμον Τουρκικὸν στρατὸν εἰς τὴν θέσιν *Πέτραν*, μεταξύ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας. Τοῦτο εἶνε τὸ τελευταῖον ἔργον τῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις ἀρχίσασα διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐτελείωσε διὰ τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου.

Τῇ 23 Ἰανουαρίου 1830 αἱ δυνάμεις διὰ νέου Πρωτοκόλλου ἐν Λονδίῳ ἐκήρυξαν τὴν Ἑλλάδα κράτος ἀνεξάρτητον καὶ ἐψήφισαν βασιλέα αὐτῆς τὸν **Λεοπόλδον**, ὅστις ὅμως παρητήθη τῆς βασιλείας.

Τότε αἱ δυνάμεις διώρισαν βασιλέα τὸν **᾽Οθωνα**, υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου. Ὁ ᾽Οθων ἦλθεν εἰς **Ναύπλιον** τῷ 1833.

Πρὶν ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ ᾽Οθων, ὁ Καποδίστριας ἐδολοφονήθη ἐν Ναυπλίῳ, τῷ 1831. Τὸ κράτος τότε παρέλυσεν.

Ὁ ᾽Οθων ἦτο ἀνήλικος. Διὰ τοῦτο **Ἀντιβασιλεία** ἐκυβέρνησε τὸ κράτος μέχρι τοῦ 1835, ὅτε ὁ ᾽Οθων ἐνηλικιώθη. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ 1843 ἦτο **Μοναρχικόν**. Ὁ ᾽Οθων ἠναγκάσθη τότε νὰ παραδεχθῇ τὸ **Συνταγματικόν**, τὸ ὁποῖον ἔχομεν μέχρι τῆς σήμερον.

Τῷ 1862 οἱ Ἕλληνες ἐξεδίωξαν τὸν ᾽Οθωνα ἐκ τῆς

Ἑλλάδος. Μεγάλη παραχὴ ἐπῆλθε τότε εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος.

Μετὰ δύο ἔτη κατὰ τὸ 1864 ἀνεκηρύχθη ἕτερος βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων **Γεώργιος ὁ Α΄**. υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ. Τότε προστέθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἑπτάνησος. Ὁ **Γεώργιος** ἐνυμφεύθη τὴν **Βίλγαν**, δούκισσαν τῆς Ρωσίας, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐγεννήθη τῇ 27 Ἰουλίου 1868 διάδοχός των εἰς τὸν Ἑλληνικὸν θρόνον ὁ **Κωνσταντῖνος**.

ΑΛΕΞ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΥΠΟ Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων δημοτ. σχολείου (ἐν εἴδει συντόμου ὁδηγοῦ).

Ἑλληνικὴ Ἱστορία μετὰ εἰκόνων. Ἔκδοσις Γ'.

Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος, μετὰ εἰκόνων.

Ἀριθμητικὴ, μετὰ εἰκόνων, διὰ τὴν κατωτέραν τάξιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ διὰ τὰ Νηπιαγωγεῖα. Τεῦχος Α'.

Ἀριθμητικὴ, διὰ τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τεῦχος Β'.

Ὁ Ἄνθρωπος, ἥτοι περιγραφή τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τερπνὸν ἀνάγνωσμα μετὰ πολλῶν εἰκόνων. Ἔκδοσις Γ'.

Ἀλφαθητάριον καὶ Ἀναγνωσματάριον, μετὰ εἰκόνων, ὑπὸ Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ καὶ Δ. ΚΟΛΟΚΟΤΣΑ ἐπαινεθὲν ὑπὸ τῆς ἐπι τοῦ περι διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπείας διαγωνισμοῦ. Ἐκ τῶν ἑπτὰ ὑποβληθέντων εἰς τὸν διαγωνισμὸν Ἀλφαθηταρίων εἶναι τὸ πρῶτον ἐπιλαχόν.

Ἄπαντα τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται εἰς τὸ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ο «ΚΟΡΑΗΣ»
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Τιμᾶται λεπτῶν 30.